

Наталія Іванова,

канд. іст. наук, заввідділу,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Київ, Україна

СИСТЕМА СОЦІАЛЬНИХ ПРАВОВИХ КОМУНІКАЦІЙ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті характеризується система соціальних правових комунікацій; висвітлюються основні напрями, пов'язані з реалізацією цілей системи соціальної правової комунікації; наголошується на ролі інформаційних технологій у розширенні традиційного розуміння правової комунікації. Зазначається, що основою системи соціальних правових комунікацій є правове інформування, важливим аспектом якого є надання відкритого доступу до інформації правового змісту та яке відбувається в сучасних умовах через розгалужену мережу різноманітних соціальних інститутів з використанням сучасних цифрових технологій.

Ключові слова: система соціальних правових комунікацій, соціальні комунікації, інформаційні технології, інформування, держава, суспільство.

В умовах розвитку інформаційного суспільства та, зокрема, повсюдного впровадження цифрових технологій, які трансформують усталену систему поширення інформації, використання цифрових технологій поступово перетворюється на один з основних засобів отримання знань. Технологічний прорив у системі соціальних комунікацій створює нові можливості для реалізації громадянських прав, самореалізації особистості, виховання нового покоління освічених людей, що неодмінно впливає на рівень правової культури. Цей процес трансформує вимоги до поширення правової інформації та потребує розширення правового комунікативного простору.

Зростання ролі інформаційних процесів як чинників суспільного розвитку, виникнення нових стратегій удосконалення й розширення системи поширення правової інформації визначають актуальність дослідження сучасної системи соціальних правових комунікацій.

Досліджувана тема має міжгалузевий характер, різні аспекти якої одночасно є предметом досліджень у різних наукових дисциплінах, що обумовлено необхідністю вирішення комплексних завдань розвитку

суспільства. Синтез знань соціальних та правових наук, інформатики, зокрема, у контексті розроблення найефективніших методів і засобів здійснення інформаційних процесів відкриває можливості переходу до нової якості розуміння сутності окремих явищ, зокрема системи соціальних правових комунікацій.

Для розуміння складових предмета дослідження важливо згадати праці багатьох вітчизняних і зарубіжних дослідників, зокрема Г. Лассуела [1], К. Шеннона [2], Г. Почепцова [3], О. Холода [4] та ін., де чимало уваги приділялося визначенню соціальних комунікацій. В. Різун вважає, що «під соціальними комунікаціями необхідно розуміти таку систему суспільної взаємодії, яка включає визначені шляхи, способи, засоби, принципи встановлення і підтримання контактів на основі професійно-технологічної діяльності, що спрямована на розроблення, впровадження, організацію, удосконалення, модернізацію відносин у суспільстві, які складаються між різними соціальними інститутами, де, з одного боку, у ролі ініціаторів спілкування найчастіше виступають соціальнокомунікаційні інститути, служби, з іншого – організовані спільноти (соціум, соціальні групи) як повноправні учасники соціальної взаємодії» [5, с. 306].

Проблеми правової комунікації та її ролі в суспільних процесах знайшли своє відображення в працях А. Бортняк [6], А. Токарської [7], М. Козюк [8] та інших учених. О. Макеева визначає, що в умовах становлення інформаційного суспільства правова комунікація – це сукупність процесів та суб'єктів, які забезпечують цілеспрямований обіг і поширення нормативно-правової інформації та правових знань [9, с. 39].

У сучасному суспільстві, як зазначає Ю. Бистрова, ведучи мову як про поширення глобалізаційних, так і про необхідність консолідаційних процесів, треба розв'язати проблеми, пов'язані з поглибленням соціально-правової взаємодії в соціумі, які мають забезпечити комунікативні зв'язки та стосунки між індивідом і соціальними групами, колективами, інститутами, а також їх взаємовідносини із суспільством на рівні посилення соціально-правової комунікації [10, с. 36].

Продовжуючи цю думку, варто звернутися до дослідження комунікації як складової системи суспільно-правових відносин влади та суспільства Д. Андреевим. Він зазначає, що соціально-правова комунікація постає головною складовою взаємовідносин правового характеру, тому що вона включає в себе не лише систему владних відносин, а й оцінку та реакцію суспільства на законодавчі дії влади. На думку Д. Андреева, головними складовими соціально-правової комунікації є суспільство, влада та розгалужена мережа інститутів мас-медіа [11, с. 51–52].

Аналіз означених публікацій дає можливість говорити про те, що розвиток інформаційних технологій відіграє сполучну роль у розширенні традиційного розуміння правової комунікації як процесу передачі правової інформації від правотворчого органу до суб'єкта правозастосування, в окрему систему соціальних правових комунікацій, яка передбачає також оціночну реакцію суспільства на існуючу правову дійсність та ініціювання в цьому контексті соціального діалогу.

Така трансформація в правовій комунікації пояснюється набуттям цифровими технологіями універсального значення та їх глибинним впливом на суспільне буття й систему комунікацій загалом. «Процеси загальносуспільної інформатизації значно прискорили перебіг структурних перетворень у сучасному соціумі. Вони також стали сильним каталізатором суспільної активності в інформаційній сфері, у використанні системи вже сформованих соціальних комунікацій не лише як соціального інструмента, призначеного для забезпечення суспільно значущою інформацією всіх елементів соціальної структури суспільства зверху донизу, від організаційно-керівної ланки суспільства як суб'єкта інформаційної діяльності до кожного члена суспільства як об'єкта інформаційних впливів, а й у зворотному напрямі. При цьому відбувається налагодження загальносуспільних інформаційних обмінів в інтересах існування й розвитку суспільства» [12, с. 244].

Основою системи соціальних правових комунікацій є правове інформування, важливим аспектом якого є надання відкритого доступу до інформації правового змісту і яке відбувається в сучасних умовах через розгалужену мережу різноманітних соціальних інститутів з використанням сучасних цифрових технологій.

Г. Клімова виділяє такі пріоритетні форми правового інформування громадян, як правове інформування засобами масової комунікації, через Інтернет; правове інформування шляхом впливу юридичної практики; правове інформування через консультації юристів; правове інформування шляхом безпосереднього читання громадянами законів і юридичної літератури; правове інформування шляхом неофіційного міжособистісного спілкування на правові теми тощо [13, с. 200].

Будь-яка система як сукупність пов'язаних і взаємодіючих між собою елементів спрямована на виконання цільової функції, розв'язання проблеми, пов'язаної із зовнішнім середовищем. Система соціальних правових комунікацій виконує функцію підготовки та сприяння участі громадськості в суспільній діяльності. Її ефективне функціонування впливає насамперед на мотиваційну сферу розвитку суспільства,

що особливо актуально в процесі становлення в Україні демократичної правової держави, та сприяє гармонійному розвитку кожного окремого індивіда, через якого досягається загальносоціальний прогрес.

На тлі формування та постійного оновлення, осучаснення соціально-комунікативних відносин у державі потрібне усвідомлення необхідності розширення й укріплення взаємодії між правом і законом, владою і суспільством [10, с. 33]. У сучасних умовах оволодіння спектром демократичних і правових цінностей не може бути досягнуто тільки шляхом засвоєння громадянами знань чинного законодавства. Необхідна цілісна система формування правової культури українського суспільства з урахуванням досягнень теорії цінностей на всіх рівнях соціальної структури.

Сьогодні існуюча система соціальних правових комунікацій, що перебуває в процесі постійного розвитку відповідно до вимог часу, може розглядатися, зокрема, як результат становлення інститутів демократії. Сучасні комунікаційні технології в демократичному суспільстві дають громадянам можливість брати участь в обговоренні та прийнятті управлінських і політичних рішень, що дає змогу підвищувати ефективність роботи органів влади та забезпечує прозорість їхньої діяльності, відстоювати свої права і свободи, регулювати громадянські процеси. Розвиток комунікаційних технологій також вплинув на нові підходи до об'єднання як окремих індивідів, так і їхніх співтовариств, самоорганізації та розвитку громадянських ініціатив, налагодження зворотного зв'язку між усіма суб'єктами соціальної правової комунікації.

Окремо як один із структурних елементів системи соціальних правових комунікацій варто відзначити діяльність інформаційних структур, що мають ресурс фахового моделювання смислового поля спілкування і в нинішніх умовах спрямовують зусилля на широке висвітлення незаангажованої експертної думки щодо тих чи інших суспільно значущих подій та процесів, спонукаючи до певного типу поведінки.

Інтегрування в масову свідомість орієнтирів у виборі цінностей, формулювання шляхів і позитивних перспектив удосконалення основ життєдіяльності держави та суспільства на базі ефективного використання норм і цінностей стимулюють формування соціально активної позиції громадськості та правової самоідентифікації. Тобто експертне середовище здатне не лише створювати громадську думку з політико-правових питань і формулювати правові запити, а й стимулювати принаймні частину соціальної спільноти бажати бути належним або визначати свою належність до соціальної групи актуального правового розвитку,

що сповідує повагу до закону, відкритість, толерантність, сприйняття чужого вибору та провокує усвідомлення цінності права [14, с. 687].

На основі вищезазначеного спробуємо виділити основні напрями, пов'язані з реалізацією цілей системи соціальної правової комунікації:

- комунікація між владними інститутами;
- комунікація між владними й громадськими інститутами;
- комунікація між ЗМІ, сучасними інформаційними центрами, науковим середовищем та владними й громадськими інститутами.

Перший напрям має сприяти підвищенню ефективності роботи органів державної влади та органів місцевого самоврядування; від якості комунікації владних структур на всіх рівнях залежить ефективність законотворчого процесу, його прогнозування, планування й підготовка. Налагодження змістовної комунікації, дієвого зворотного зв'язку між усіма ланками влади місцевого та загальнодержавного рівня дає змогу підвищувати результативність законотворчого процесу через «виявлення потреби правового регулювання, зокрема, шляхом аналізу громадської думки, програм політичних партій, громадських організацій; встановлення соціальних факторів, що впливають на розвиток суспільних відносин; проведення правового моніторингу чинних нормативно-правових актів з метою виявлення прогалин і недоліків у системі законодавства» [15, с. 91].

Другий напрям – комунікація між владними й громадськими інститутами – передбачає створення умов для ефективної реалізації механізмів законодавчої ініціативи як окремих індивідів, так і добровільно сформованих організацій громадян, можливості в процесі прийняття рішень для діалогу між громадськими структурами один з одним та з представниками влади, удосконалення процедур організації спілкування, взаємодії між владою й громадянами з метою досягнення соціально-політичного консенсусу в суспільстві. Треба зазначити, що процес правового інформування – надання громадянам інформації про їхні права та обов'язки, рівень законотворчості, правореалізації та іншої соціально значущої інформації в цій сфері – розглядаємо в нашому випадку як обов'язок органів влади, що має конституційні гарантії. У його основі лежить сприйняття партнерства суспільства та влади як базису суспільного розвитку.

Третій напрям – комунікація між ЗМІ, сучасними інформаційними центрами, науковим середовищем і владними та громадськими інститутами – спрямований насамперед на забезпечення права громадян на вільний пошук, отримання, передавання, виробництво й поширення інформації. У цьому напрямі за останні кілька десятиліть відбуваються

постійні трансформації, пов'язані як з розбудовою демократії, так і з розвитком інформаційного суспільства та глобальним зростанням ролі інформаційних процесів як чинників суспільного розвитку. Це висуває на перший план діяльність інформаційних структур у правовому комунікативному просторі, з одного боку, як активного посередника, з іншого – як повноправного учасника.

Інформаційні структури виконують об'єднуючу роль у комунікації між усіма громадськими системами, утворюють специфічну інфраструктуру та завдяки своїй різноманітності виконують ряд функцій від базових – інформаційної та просвітницької до ідентифікаційної, яка дає змогу виявити причини й напрями розвитку подій і ситуацій у правовій сфері та інтегративної, тобто такої, що здійснює системоутворюючий вплив на суспільні відносини, підкреслює важливість ролі й значення цих структур у системі соціальних правових комунікацій сучасності.

Взаємодію між ЗМІ, сучасними інформаційними центрами, науковим середовищем та владними і громадськими інститутами в системі соціальних правових комунікацій можна назвати специфічним видом соціальних відносин, за допомогою яких створюються та поширюються соціально-значущі ідеї, відбувається взаємообмін, що дає змогу розкрити суть соціально-правових процесів у суспільстві й істотно збагатити механізм постановки суспільних проблем, що потребують правового врегулювання, перед владою. Якісна інформаційна інфраструктура в системі соціальних правових комунікацій характеризується як зростаючою динамікою в кількості її суб'єктів, так і використанням сучасних інформаційних технологій у процесі визначення пріоритетних методів та засобів правового інформування громадян в умовах розбудови правової держави.

Зазначена інформаційна інфраструктура має на меті задовольнити запити сучасного отримувача інформації та сприяти формуванню інформованого й активного громадянина. Окрема роль у системі соціальних правових комунікацій належить науковим установам і в тому числі інформаційно-аналітичним структурам, що в процесі взаємодії з владою та громадянським суспільством пропонують результати своєї діяльності щодо освоєння об'єктивної реальності, формуючи уявлення про процеси, які відбуваються в правовій сфері на національному й міжнародному рівнях, актуалізують події та проблемні ситуації, зокрема у формі моніторингу підготовки й реалізації законодавчих ініціатив, експертизи ефективності управлінських рішень, подання експертних пропозицій щодо ефективного вирішення ряду актуальних завдань, що стоять сьогодні перед суспільством і державою.

Варто також наголосити на тому, що реальна доступність до правової інформації широкого кола користувачів досягнута завдяки динамічному розвитку інформаційно-правових послуг бібліотек, що виконують посередницьку функцію між учасниками соціально-правової комунікації. Бібліотечні установи як сучасні інформаційні центри сьогодні ефективно реалізують одну з найважливіших функцій, притаманних соціальним інститутам – соціалізуючу, тобто сприяють розвитку правової свідомості особи. Отже, бібліотека на інтерактивному рівні комунікації, тобто організації взаємодії її учасників, та на рівні сприйняття, оцінювання, розуміння інформації виконує роль ретранслятора правової соціалізації.

Узагальнюючи уявлення про основні напрями, пов'язані з реалізацією цілей системи соціальної правової комунікації, треба зазначити, що вона, охоплюючи структурні елементи суспільства, актуалізує й обумовлює взаємодію між ними не тільки в межах, що відрізняються формально-процедурним і нормативним характером (адже соціальна складова як основа будь-якої комунікації, виступаючи як сполучний процес, забезпечує взаємодію та інтеграцію всіх суспільних інститутів у процесі розбудови правової держави).

Деонтологічні джерела правової комунікації, еволюція підходів до розуміння поняття «соціально-правова комунікація», комунікативні, діалогові аспекти правової комунікації як феномена права й держави справедливо підтверджують позицію, що ефективність соціально-правової комунікації може бути досягнута завдяки дієвості правових регуляторів: норм права та моралі, звичаїв, традицій, запитів соціальної практики, а також забезпечення конкурентоспроможності національних медіа [16, с. 3].

Таким чином, підсумовуючи вищезазначене, систему соціальних правових комунікацій можна розглядати як взаємодію соціальних інститутів (держави, громадських інститутів та інформаційних структур усіх форм власності) щодо створення, оброблення, аналізу та поширення в просторі й часі правової та іншої соціально значущої для правової сфери інформації, що породжує сукупність процесів її обігу й застосування в процесі розвитку соціально-правових відносин.

Список використаних джерел

1. *Lasswell H. D. The structure and function of communication in society / H. D. Lasswell // The Communication of Ideas. – N. Y. : Harper and Brothers, 1948.*

2. *Shannon C. E. Weaver W. The Mathematical Theorie of Mass Communi- cation / C. E. Shannon // Urbana. – 1949.*

3. *Почепцов Г. Соціальні комунікації і нові комунікативні технології / Г. Почепцов // Комунікація. – 2010. – № 1. – С. 19–26.*

4. *Холод О. Структура і види соціальних комунікацій / О. Холод // Держава та регіони: наук.-виробн. журн. [голова ред. ради В. Л. Корінев]. Сер. «Соціальні комунікації» [голов. ред. О. В. Богуславський]. – 2010. – № 3. – С. 32–36.*

5. *Різун В. Начерки до методології досліджень соціальних комуні- кацій / В. Різун // Психолінгвістика. – 2012. – Вип. 10. – С. 305–314. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2012_10_44. – Назва з екрана.*

6. *Бортняк А. Правова комунікація як спосіб функціонування правових знаків / А. Бортняк // Наше право. – 2014. – № 3. – С. 177–183. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2014_3_32. – Назва з екрана.*

7. *Токарська А. Правова комунікація: теорія і її практика / А. Токарська // Журн. східноєвроп. права : наук. юрид. журн. – 2016. – № 2. – С. 38–44.*

8. *Козюк М. Правовое пространство и правовые коммуникации / М. Козюк // Новая правовая мысль. – 2002. – № 1. – С. 30–35.*

9. *Макеєва О. Поняття і сутність правової комунікації в сучасному інформаційному просторі / О. Макеєва // Юрид. вісн. Повітряне і космічне право. – 2017. – № 3. – С. 35–41. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnauc_2017_3_7. – Назва з екрана.*

10. *Бистрова Ю. Сучасні проблеми соціально-правової комунікації через призму викликів часу / Ю. Бистрова // Право та інноваційне сусп.-во. – 2016. – № 1. – С. 33–39. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2016_1_7. – Назва з екрана.*

11. *Андрєєв Д. Комунікація як складова системи суспільно-правових відносин влади та суспільства / Д. Андрєєв // Наук. вісн. Нац. акад. внутріш. справ. – 2013. – № 1. – С. 51–55. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkpuvs_2013_1_09. – Назва з екрана.*

12. *Соціальні мережі як інструмент взаємовпливу влади та громадянського суспільства : монографія / [О. С. Онищенко та ін.]. – Київ, 2014. – 260 с. – Режим доступу: <http://nbuviar.gov.ua/images/nauk-mon/so-steregi.pdf>. – Назва з екрана.*

13. *Клімова Г. Правове інформування українських громадян засобами масової комунікації / Г. Клімова // Вісн. Нац. ун-ту «Юрид. акад. України імені Ярослава Мудрого». Сер. «Філософія, філософія права, політологія, соціологія» : зб. наук. пр. – Харків : Право, 2013. – № 1 (15). – С. 198–206. –*

Режим доступу: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/2291>. – Назва з екрана.

14. *Іванова Н.* Проблеми формування ціннісно-правових орієнтацій у сучасних умовах / Н. Іванова // *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. – Київ, 2017. – Вип. 48. – С. 683–693. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nrbnuimviv_2017_48_51. – Назва з екрана.

15. *Пицик І.* До питання про співвідношення понять: «Законотворчий процес» та «законодавчий процес» / І. Пицик // *Закарпат. правові читання : матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених та студентів (25–27 квіт. 2014 р., м. Ужгород) / за заг. ред. В. Смоланки [та ін.]. – Ужгород : Говерла. – 2014. – Т. 1. – С. 89–94. – Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/21069>. – Назва з екрана.*

16. *Бистрова Ю.* Соціально-правова комунікація як механізм консолідації державотворчих процесів / Ю. Бистрова // *Актуальні дослідж. правової та істор. науки : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Тернопіль, 16 квіт. 2018 р.). – Тернопіль, 2018. – Вип. 2. – С. 3–5. – Режим доступу: <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/14471>. – Назва з екрана.*

References

1. Lasswell, H. D. (1948). *The structure and function of communication in society*. N. Y.: Harper and Brothers [in English].

2. Shannon, C. E. (1949). *The Mathematical Theorie of Mass Communication*. *Urban* [in English].

3. Pocheptsov, H. (2010). *Sotsialni komunikatsii i novi komunikatyvni tekhnolohii* [Social communications and new communication technologies Social communications and new communication technologies]. *Komunikatsiia – Communications*, no. 1, pp. 19–26 [in Ukrainian].

4. Kholod, O. (2010). *Struktura i vydy sotsialnykh komunikatsii* [Structure and types of social communications]. *Derzhava ta rehiony: naukovo-vyrobnychiy zhurnal – Derzhava ta rehiony: naukovo-vyrobnychiy zhurnal*, no. 3, pp. 32–36 [in Ukrainian].

5. Rizun, V. (2012). *Nacherky do metodolohii doslidzhen sotsialnykh komunikatsii* [Outlines for the methodology of social communication research]. *Psykholinhvistyka – Psycholinguistics*, no. 10, pp. 305–314. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2012_10_44 [in Ukrainian].

6. Bortniak, A. (2014). *Pravova komunikatsiia yak sposib funktsionuvannia pravovykh znakiv* [Legal communication as a way of functioning of legal

marks]. *Nashe pravo – Our right*, no. 3, pp. 177–183. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2014_3_32 [in Ukrainian].

7. Tokarska, A. (2016). Pravova komunikatsiia: teoriia i yii praktyka [Legal communication: theory and its practice]. *Zhurnal skhidnoievropeiskoho prava: naukovyi yurydychnyi zhurnal – Law Journal of Eastern European Law*, no. 2, pp. 38–44 [in Ukrainian].

8. Kozyuk, M. (2002). Pravovovoye prostranstvo i pravovyye kommuni-katsii [Legal space and legal communications]. *Novaia pravovaia mysl – New Legal Thought*, no. 1, pp. 30–35 [in Russian].

9. Makeieva, O. (2017). Poniattia i sutnist pravovoi komunikatsii v suchasnomu informatsiinomu prostori [The concept and essence of legal communication in the modern information space]. *Yurydychnyi visnyk. Povit-riane i kosmichne pravo – Legal Bulletin. Air and space law*, no. 3, pp. 35–41. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.44.12061> [in Ukrainian].

10. Bystrova, Yu. (2016). Suchasni problemy sotsialno-pravovoi komuni-katsii cherez pryzmu vyklykiv chasu [Modern problems of social and legal communication through the lens of time challenges]. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo – Law and Innovation Society*, no. 1, pp. 33–39. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/pric_2016_1_7 [in Ukrainian].

11. Andrieiev, D. (2013). Komunikatsiia yak skladova systemy suspilno-pravovykh vidnosyn vlady ta suspilstva [Communication as a component of the system of social and legal relations of government and society]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav – Scientific Bulletin of the National Academy of Internal Affairs*, no. 1, pp. 51–55. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvknuvs_2013_1_09 [in Ukrainian].

12. Sotsialni merezhi yak instrument vzaiemovplyvu vlady ta hromadian-skoho suspilstva [Social networks as a tool of interaction between government and civil society]. (2014). O. S. Onyshchenko et al. Retrieved from <http://nbuviap.gov.ua/images/nauk-mon/socmereg.pdf>. Kyiv [in Ukrainian].

13. Klimova, H. (2013). Pravove informuvannia ukraïnskykh hromadian zasobamy masovoi komunikatsii [Legal informing of Ukrainian citizens by mass media]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho». Serii: Filosofia, filosofiia prava, politohiia, sotsiologiia – Bulletin of the National University «Yaroslav the Wise Law Academy of Ukraine». Series «Philosophy, Philosophy of Law, Political Science, Sociology»*, no. 1 (15), pp. 198–206. Retrieved from <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/2291> [in Ukrainian].

14. Ivanova, N. (2017). Problemy formuvannia tsinnisno-pravovykh orien-tatsii u suchasnykh umovakh [Problems of formation of value-law orienta-

tions in modern conditions]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 48, pp. 487–494. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2017_48_51 [in Ukrainian].

15. Pytskyk, I. (2014) Do pytannia pro spivvidnoshennia poniat: «Zakonotvorchyi protses» ta «zakonodavchyi protses» [To the question of the relation of concepts: «Legislative process» and «legislative process»]. Proceedings from Transcarpathian legal reading '14: *VI Mizhnarodna naukovo-praktychna konferentsiia molodykh uchenykh ta studentiv (25–27 kvitnia 2014 roku, m. Uzhhorod) – 4 nd International Scientific and Practical Conference of Young Scientists and Students (April 25–27, 2014, Uzhgorod)*. Vol. 1, pp. 89–94. Retrieved from <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/21069> [in Ukrainian].

16. Bystrova, Yu. (2018). Sotsialno-pravova komunikatsiia yak mekhanizm konsolidatsii derzhavotvorchychkh protsesiv [Social-legal communication as a mechanism of consolidation of state-building processes]. Proceedings from Current research in legal and historical science '18: *Mizhnarodna naukovo-praktychna internet-konferentsiia (m. Ternopil, 16 kvitnia. 2018 r.) – International Scientific and Practical Internet Conference (Ternopil, April 16, 2018)*, issue 2, pp. 3–5. Retrieved from <http://dspace.nlu.edu.ua/handle/1-23456789/14471>. Ternopil [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 05.12.2019.

Natalia Ivanova,

PhD (Historical), Head of Department,
V. I. Vernadsky National Library of Ukraine
Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5219-8720>

The System of Social Legal Communications in the Process of Information Society Development

The article describes the system of social legal communications; much attention is given to the main directions related to the realization of the goals of the social legal communication system; the role of information technology in expansion of traditional understanding of legal communication is considered. It is specially noted that the basis of the system of social legal communications is legal informing, an important aspect of which is the provision of open access to legal information, and that takes place in current conditions through an extensive network of various social institutions using modern digital technologies. The system of social legal communications performs the function of preparing and promoting the participation of citizens in public

activity. Its effective functioning influences the motivational sphere of social development, which is especially important in the process of becoming a democratic rule of law in Ukraine. This promotes the harmonious development of each individual through which overall social progress is achieved.

The topic under research has a cross-sectoral nature, various aspects of which are simultaneously the subject of research in different scientific disciplines, which is conditioned by the need to solve complex problems of society's development.

The system of social legal communications can be considered as the interaction of social institutions (state, public institutes and information structures of all ownership forms), regarding the creation, processing, analysis and dissemination in the space and time of legal and other socially significant information, that generates the processes totality of circulation and application this information in social legal relations development.

Keywords: system of social legal communications, social communications, information technologies, informing, state, society.